

YANGIN VE AFET YÖNETMELİKLERİNE GÖRE BİR KAMU HASTANESİNİN İNCELENMESİ

Necmi Hakan KARAHAN¹, Dr. Öğr. Üyesi İ. Serden BAŞAK^{2,3*}

¹Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Türkiye

²Sağlık Yönetimi Bölümü, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Türkiye

³Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Türkiye

*(ismailserden.basak@ksbu.edu.tr)

(Received: 01 December 2024, Accepted: 06 December 2024)

(3rd International Conference on Recent Academic Studies ICRAS 2024, December 03-04, 2024)

ATIF/REFERENCE: Karahan, N. H. & Başak, İ. S. (2024). YANGIN VE AFET YÖNETMELİKLERİNE GÖRE BİR KAMU HASTANESİNİN İNCELENMESİ. *International Journal of Advanced Natural Sciences and Engineering Researches*, 8(11), 78-82.

Özet – Hastanelerde yangın ve afete karşı nasıl hazırlıklı olunacağı ilgili kanun ve mevzuatlarda bildirilmektedir. Buna göre hastanelerin mevcut incelenmeli, olumlu-olumsuz sonuçları ortaya konulmalıdır. Ancak literatür taraması yapıldığında bu hususta yeterli araştırma örnekleri görülememektedir. Literatürde tespit edilen bu boşluğun doldurulması ve bir ilçe devlet hastanesindeki durumun söz konusu kanun ve yönetmelikler çerçevesinde incelenmesi bu çalışmamızda gerçekleştirilmiştir. Bu sorunun bir cevabı olması için bir kamu hastanesi tüm birimleri ile incelenerek ilgili mevzuatlara uygunluğu araştırılmıştır. Çıkan olumlu ve olumsuz sonuçlar ile çözüm önerileri çalışma sonucunda sunulmuştur. Hastaneler kesintisiz hizmet vermesi gereken birimlerdir. Özellikle birçok ilin deprem kuşağında olması nedeniyle, Türkiye'deki hastanelerin yangın ve afet durumlarına hazırlıklı olması, hizmetin kesintiye uğramaması adına büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler – Kamu, Hastane, Yangına Hazırlık, Afete Hazırlık, Uygunluk.

I. GİRİŞ

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, çalışma ortamında meydana gelebilecek acil durumlar için acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım konularında önlemler alınmasını ve çalışanların ve çalışma ortamının olumsuz etkilerini sınırlamayı hedeflemektedir. Kanun, işyerlerinde acil durumları önceden değerlendirilmesini ve bu durumların çalışanları nasıl etkileyebileceğinin belirlenmesini öngörür. Bu doğrultuda, işverenlerin acil durum planları hazırlamaları ve çalışanlara bu planlar hakkında bilgi vermeleri gerekmektedir. Acil durum planları, işyerindeki yangın, deprem, doğal afetler gibi acil durumlar için alınması gereken tedbirleri ve tahliye prosedürlerini içermektedir (İSG, Resmi Gazete, 20 Haziran 2012 Sayı:28339) [1].

Ayrıca tahliye ile ilgili maddelerde; tahliye sırasında personelin işini bırakması ve olduğu yerden ayrılarak güvenli bir yere gidebilmesi için, gereken düzenlemelerin yapılması ve çalışanlara gerekli talimatları verilmesi beklenmektedir. Kanunun çalışanların bilgilendirilmesi ile ilgili maddelerinde yasal hak ve sorumluluklara yer verilirken, ek olarak çalışanların görüşlerinin alınması ve aktif katılımının sağlanması amaçlandığı görülmektedir [1].

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik [2], İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik [3], Sivil Savunma Kanunu [4], Sağlık Bakanlığı Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi [5] ile Hastane Afet ve Acil Durum Planları (Hap) Uygulama Yönetmeliği [6] bu konudaki kapsamı

belirmektedir. Bu çalışmada bir kamu hastanesinin olası yangın ve afet durumlarına uygunluğu incelenmiştir.

II. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma için ilgili hastane yönetiminden gerekli izinler alınmıştır. İncelemeye konu olan tüm hastane birimleri yerinde inceleme yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bunun için ilgili mekanlar gezilerek fotoğraflar çekilmiş ve yönetmeliklerde olması gerekenler ile hastanedeki mevcut durum karşılaştırılmıştır. Bu bağlamda Tablo 1’de verilen 19 farklı kriter ilgili mevzuatlara göre, ayrı başlıklar halinde aşağıda incelenmiştir.

Tablo 1. İnceleme kriterleri ve ilgili mevzuat

Birim No	İncelenen birimin adı	İlgili mevzuat
1	Yangın Alarm Sistemi (otomatik)	BYKHY madde: 75
2	Yangın kontrol paneli	BYKHY madde: 77
3	Yangın kompartımanları	BYKHY madde: 49-1 ve Ek-4
4	Şaftların tamponlanması	BYKHY madde: 24-7, 25-2, 25-3, 26-5, 69-1, 88-8, 88-11
5	Yoğun bakım, ameliyathane ve hasta katlarında kademeli yatay tahliye için alternatif güvenli sığınma alanları	BYKHY madde: 49-1
6	Kaçış (Yangın) merdivenleri	SBYÖSY madde: 151
7	Yangın merdivenleri, kaçış yolları ve güvenli sığınma alanlarının basınçlandırılması	BYKHY madde: 86, 87, 89
8	Yangın kompartımanları arası geçişlerde, üfleme ve emiş yapacak “duman tahliye sistemi”	BYKHY madde: 87, 89
9	Acil durum asansörleri	BYKHY madde: 63
10	Yangın su rezervi, yangın su basıncı ve yangın hortumu dolapları	BYKHY madde: 91, 92, 93, 94
11	Sprinkler sistemi	BYKHY madde: 91, 96
12	Taşınabilir söndürme cihazları	BYKHY madde: 99
13	Mikro Pano İçi Yangın Söndürme Sistemleri	BYKHY madde: 98
14	Trafo ve ADP odalarına otomatik gazlı söndürme sistemleri	BYKHY madde: 65, 98
15	Jeneratör ve odası	BYKHY madde: 56, 66
16	Davlumbaz tipi otomatik söndürme sistemi	BYKHY madde: 57
17	Yangın söndürme ekibi	İSGK madde: 11,19 ve BYKHY madde: 126, 127, 128, 136
18	Hidrant sistemi	BYKHY madde: 57
19	İtfaiye Su Verme Bağlantısı	BYKHY madde: 97

III. BULGULAR

İncelenen 19 birimle ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir. Tabloda incelenen birim isimleri ve bu birime özgü olumlu-olumsuz tespitler ve periyodik bakımlarla ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 2. İncelenen birimler ve yapılan tespitler

Birim No	İncelenen birim	Yapılan Tespitler
1	Yangın Alarm Sistemi (otomatik)	Sistemin uygun odada kurulduğu, ihtiyaç olunan ekipmanların doğru şekilde konuşlandırıldığı, standartlara uygun sensörlerin binanın ilgili noktalarına yerleştirildiği, yükseklik ve büyüklük türü ebatlar açısından uygun olduğu gözlemlenmiştir. Eksik veya standart dışı bir durum tespit edilmemiş, periyodik bakımlarının da yapıldığı belirlenmiştir.
2	Yangın kontrol paneli	Panelinin ilgili maddede belirtilen şekilde zemin katta ve hastane bilgi yönetim sistemleri (server) odasına kurulduğu görülmüş, periyodik bakımlarının yapıldığı belirlenmiştir. Ancak yine aynı maddede yer alan sürekli personel bulunan yere yakın olması gerekliliği yerine getirilmediği tespit edilmiştir.
3	Yangın kompartımanları	İnceleme sırasında, olması gereken ölçülere göre standartlara uygun camlar kullanılarak bölmeler oluşturulduğu görülmüştür.
4	Şaftların tamponlanması	Tüm şaftların yangın alevi ve dumanın yayılmasını engelleyecek şekilde doğru açıyla tesis edildiği görülmüştür.
5	Yoğun bakım, ameliyathane ve hasta katlarında kademeli yatay tahliye için alternatif güvenli sığınma alanları	Ek yoğun bakım ve ek ameliyathane birimleri olmadığından ve fiziki mekan yetersizliği sebebiyle yatay tahliye alanlarının gerektiği gibi olmadığı görülmüştür.
6	Kaçış (Yangın) merdivenleri	Kaçış kapılarının yeterli genişlik ve standartlara uygun özelliklerde olduğu, merdivenlerin yükseklik ve aralıklarının olması gerektiği gibi ve çıkış noktalarının doğru yerlerde olduğu görülmüştür.
7	Yangın merdivenleri, kaçış yolları ve güvenli sığınma alanlarının basınçlandırılması	Ters basınçlandırma fanlarının mevcut olduğu ancak yangın kapıları efektif olarak kapanmadığı için basınçlandırma sağlanamadığı görülmektedir.
8	Yangın kompartımanları arası geçişlerde, üfleme ve emiş yapacak "duman tahliye sistemi"	Yerine yapılan incelemede duman tahliye sistemi olarak görev yapan bir birime rastlanmamıştır.
9	Acil durum asansörleri	Bina incelendiğinde yüksekliğin maksimum 24.1 metre olduğu bu sebeple acil durum asansörüne ihtiyaç ve zorunluluk olmadığı tespit edilmiştir
10	Yangın su rezervi, yangın su basıncı ve yangın hortumu dolapları	Yönetmelik gereğince uygun malzeme ve ebatlarda yangın müdahale ekipman dolaplarının bulunduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca bu ekipmanların periyodik bakımlarının yapıldığı gözlenmiştir.
11	Sprinkler sistemi	Yapılan incelemede, sistemin mevzuata uygun ve doğru yerlerde konuşlandırıldığı ve kusursuz çalıştığı görülmüş, periyodik bakımlarının yapıldığı gözlenmiştir.

12	Taşınabilir söndürme cihazları	Sistemin doğru yerlerde konuşlandırıldığı ve hatasız çalıştığı görülmüş, periyodik bakımlarının yapıldığı gözlenmiştir.
13	Mikro Pano İçi Yangın Söndürme Sistemleri	İlgili sistemlerin doğru noktalarda konuşlandırıldığı ve periyodik bakımlarının da uygun şekilde yapıldığı tespit edilmiştir.
14	Trafo ve ADP odalarına otomatik gazlı söndürme sistemleri	Trafo odasında otomatik yangın söndürme sisteminin olmayıp otomatik yangın algılama sisteminin var olduğu görülmüştür. Var olan sistemlerin periyodik bakımlarının düzenli yapıldığı tespit edilmiştir.
15	Jeneratör ve odası	İlgili alan incelendiğinde jeneratörün çalışır ve odasının standartlara uygun özelliklerde olduğu görülmüş, periyodik bakımları yapıldığı görülmüştür.
16	Davlumbaz tipi otomatik söndürme sistemi	Hastane mutfağının standartlara uygun kurgulanmış davlumbaz tipi otomatik söndürme sistemi mevcut olduğu görülmüş, gerekli kontrol ve bakımlarının periyodik olarak yapıldığı tespit edilmiştir.
17	Yangın söndürme ekibi	Yangın durumunda acil söndürme ekibinin kurulduğu, ilgili kişilere gerekli eğitimlerin verildiği görülmüştür. Ancak ekibin ekipman yönünden desteklenemediği tespit edilmiştir.
18	Hidrant sistemi	Hidrant sisteminin itfaiye ekiplerince kolay ulaşılabilir ve binanın çevresinde uygun yerlerde konuşlandırıldığı görülmüştür.
19	İtfaiye Su Verme Bağlantısı	Bağlantıların ihtiyacı karşılayabilecek ve otomatik boşalma sağlayabilecek şekilde mevcut olduğu görülmüş, periyodik bakımların yapıldığı tespit edilmiştir.

IV. TARTIŞMA

Özellikle araştırma alanı özelinde bir kamu hastanesi bloklarının yangın ve afete karşı güncel durumunun incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

İncelenen kamu hastane binasının projesi 2010 yılında yapılmış olup teslim alınması ancak 2017 yılında gerçekleşmiştir. Teslim esnasında sözleşme gereği olması gereken kimi şartların eksik olduğu ilerleyen yıllarda fark edilmiştir. Bunun üzerine farklı firmalarla yapılan bakım ve onarım sözleşmeleri ile eksikliklerin ödenekler el verdiği kadar giderildiği görülmüştür. 19 bölümde yapılan incelemede, periyodik bakım gerektiren ekipmanların, periyodik bakımlarının zamanında ve işin uzmanı kişilerce yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak, örneğin yangın söndürme ekibi kurulması ve gerekli eğitimlerin verilmesi hususları titizlikle uygulanmasına karşın, gerekli ekipman sağlanması konusunda problemler yaşandığı da tespitler arasında yer almıştır [7]. Bu durum, yangın anında dışarıdan gelecek müdahaleyi beklemeden, ilgili hastane ekibinin yangına müdahalesini zorlaştırabilecek bir unsurdur. Bunun sonucunda ise istenmeyen maddi ve manevi kayıplar yaşanabilir. Yangın basınçlanma sisteminde de tespit edilen teknik sorunlar, ilgili hastanenin yangın konusuna daha iyi hazırlanabileceğini ortaya koymaktadır.

V. SONUÇLAR

Yapılan araştırma çalışması sonucunda bir kamu hastanesinin farklı bloklarında, imkanlar dahilinde genel anlamda fiziksel olarak yangın ve afete karşı hazırlık durumunun yönetmelikler kapsamında başarılı olduğu ve periyodik bakımlarının zamanında yapıldığı görülmüştür.

İnceleme yapılan bu kamu hastanesi bloklarının mekanik sistemlerinin çalışma düzenlerinde aksaklıklar olduğu ve bunların giderilmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir. Elektronik sistemlerde gerek fiziksel yapıdaki başarı gerekse bakım onarım hususlarındaki ciddi çalışma anlayışının devamı, kurum kalitesi ve güvenliği açısından gereklilik arz etmektedir. Çalışmanın başka kurumlarda da devamının sağlanması fayda sağlayacaktır.

Bu konuda yapılan ilk ve detaylı çalışmalardan olan bu araştırmanın, diğer hastanelere de uygulanması, onların da incelenmesi, olası bir afet durumunda binaların işleyiş devamlılığının sağlanması, çalışanların sağlığının korunması ve bu sayede hastalara sağlık hizmeti sunmaya devam edilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- [1] İSG, Resmi Gazete, 20 Haziran 2012, Sayı:28339, Erişim adresi : <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- [2] Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, BYKHY, Resmi Gazete, 19 Aralık 2007 Sayı:26735, Erişim adresi : <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=200712937&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5>
- [3] İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik (İADHY), Resmi Gazete, 18 Haziran 2013 Sayı:28681, Erişim adresi : <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18493&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [4] Sivil Savunma Kanunu, Resmi Gazete, 13 Haziran 1958 Sayı:9931, Erişim adresi : <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=7126&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3>
- [5] Sağlık Bakanlığı Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi (2008, 20 Ağustos) TC Sağlık Bakanlığı Savunma Sekreterliği Uygulama Talimatı (Sayı:2652). Erişim Adresi: <https://www.saglik.gov.tr/TR,11257/saglik-bakanligi-yanigin-onleme-ve-sondurme-yonergesi.html>
- [6] Hastane Afet ve Acil Durum Planları (Hap) Uygulama Yönetmeliği, (2020, 18 Mart) Resmi Gazete (Sayı:31072). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=34368&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [7] Necmi Hakan Karahan, İ. Serden Başak (2023) Bir Kamu Hastanesinin Yangın Ve Afet Yönetmeliğine Göre İncelenmesi, Tezsiz yüksek lisans projesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya